

Zinātnes Vēstnesis

LATVIJAS ZINĀTNES PADOMES UN LATVIJAS ZINĀTNIKU SAVIENĪBAS LAIKRAKSTS

№ 9 (52)

1993. gada jūnijs

Cena 4 rubļi

Intervija

KO MUMS NO TĀ BŪS MĀCĪTIES?

Ar LZS valdes sekretāru profesoru JURI ROBERTU KALNIŅU sarunājas žurnāliste ZAIGA KIPERE

— Jūs nesat atgriezīties no kaimiņvalsts Lietuvas, uz kuriem kopā ar akadēmiķi E. Grēnu bijāt devušies pēc Lietuvas Zinātnieku savienības ielūguma. Kāds bija šī brauciena mērķis?

— Lietuvas Zinātnieku savienība uzaicināja Latvijas un Igaunijas ZS vadību uz Šauļiem, lai koordinētu mūsu kopīgo tālāko darbību. Diemžēl, igauņu kolēģi neieradās, kaut gan bija solījušies. Runājām par informācijas apmaiņu, par kopīgā žurnāla «Revue Baltique» turpmāko izdošanu, par to, lai mēs sūtītu «Zinātnes Vēstnesi» uz Lietuvu un viņi savā avīzē pārpublicētu interesantākos rakstus. Arī par Baltijas asociācijas zinātnieku kopānākšanu oktobrī vai novembrī. Radās iespaids, ka lietuvieši no mums gaida radikālas domas par zinātnes tālākās attīstības ceļiem, kuras publicētu savā presē, lai tās nebūtu jāparaksta pašiem ar savu vārdu.

— Ko jūs sakāt? Vai tad mūsu zinātnes bēdīgais stāvoklis, par kuru esam tā norūpējušies, var derēt par paraugu citiem? Un kopš kura laika lietuvieši sākuši vairīties no radikāliem vārdiem?

— Arī Lietuvas budžeta zinātnes daļa ir ievērojami samazinājusies un līdz ar to samazinājies arī zinātnieku skaits. Tiek likvidēta Zinātnes padome, tās funkcijas pilda viens klerks Ministru Padomē. Lietuvā praktiski netika ieviesta projektu, grantu finansēšanas kārtība, nenofika tēmu ekspertīzes. Arī par savu Zinātnu akadēmiju, kas formāli kļuvusi par personālo, bet praktiski saglabā visu veco birokrātiju un grib maksimāli pārņemt zinātnes dzīvi, kolēģi teica: «Akadēmija mums ir personālā, bet negrib padoties».

To, ka «vecais raugs» ir spēcīgs, liecina arī atteikšanās no starptautiskās ekspertīzes, kas mums ļāva paskatīties uz savu zinātni un zinātniekiem «no malas», no pasaulē pieņemtiem kritērijiem. Arguments bijis tāds: ko dāņi mums var pateikt, mēs paši vislabāk zinām, kas Lietuvai vajadzīgs!

— Droši vien arī mēs Latvijas vajadzības pārzinām labāk par dāņiem, bet tas nevar būt vienīgais kritērijs.

— Lietuviešu zinātnes funkcionāri to pasniedz par galveno, jo citādi daudziem draud vismaz morāls diskomforts: kāds vēl publiski pateiks, ka tu pēdējos gados neesi nekā zinātnē devis, tikai tērējis valsts līdzekļus. Tagad Lietuvas ZS lūdz mūsu ZS uzrakstīt vēstuli un pastāstīt, cik tāda starptautiska ekspertīze ir vērtīga un cik tā Lietuvai būtu lietderīga. Tādu vēstuli mēs, protams, uzrakstīsim, bet vai līdzēs?

— Jūs esat pesimists!

— Tas, ko dzirdējām un nojautām, optimismu neizraisīja. Tā vien izskatās, ka Lietuvā atgriežas «vecie laiki». Savus sēdekļus atkal ieņem ne viens vien no iepriekšējās nomenklatūras, atbūdot malā «Sajūdis» laika cilvēkus. Par vecās orientācijas atgriešanās tendencēm savā III konferencē 25. aprīlī uztraucās arī Lietuvas kristīgie demokrāti, kas jaunajā Seimā ir opozīcijā valdošajai LDDP un darbojas vienā blokā ar konservatīvo partiju «Tevyne Sajunga», kas izveidojusies uz «Sajūdis» bāzes. Konferences rezolūcijas parāda satraukumu par demokrātijas likteni un par Lietuvu kā patstāvīgu, neatkarīgu valsti. Orientācija uz Austrumiem, veidojot lielus kopuzņēmumus ar

Krieviju, piedaloties Surgutas sarunās par naftas un gāzes padomes izveidi, kā arī Mažeikū Naftas pārstrādes rūpnīcas atdošana Krievijai diez vai dos gaidītos ekonomiskos labumus, kuru dēļ lielākais Lietuvas vēlētajū skaits nobalsoja par Bražauska partiju. Viena no konferences rezolūcijām, piemēram, saucas «Par dzīves līmeņa krišanos» un tajā teikts, ka attiecības ar Krieviju veidojas tā, lai Lietuva tiktu vājināta. Lietuva ir spiesta maksāt par energoresursiem ASV dolāros un pēc pasaules tirgus cenām, bet par savu produkciju saņem pazeminātu samaksu dažādos NVS rubļos, kas nav brīvi lietojami.

Kristīgie demokrāti atbalsta formulu «Integrācija Eiropā, nesaraucot sakarus ar Austrumiem», un izvirza to kā alternatīvu formulai «Reintegrācija Austrumos, nesaraucot saikni ar Eiropu».

Starp citu, arī lietuviešu zinātnieki bija norūpējušies par to, ka saites ar Rietumiem ir vājas un diez vai tās kļūs ciešākas, valdībai pie-

kopjot pašreizējo politiku. Sēž jau Seimā arī zinātnieki, pat akadēmiķi, kuri automātiski ceļ rokas balsojot.

— Cik tad Lietuvas Seimā ir kristīgo demokrātu un vai viņi spēj ietekmēt likumdošanu?

— Kristīgo demokrātu frakcijā ir 10 deputāti. Kopā opozīcijas 5 frakcijās apvienojusies 52 deputāti no 140, un viņu mērķis ir demokrātijas saglabāšana Lietuvā. Par to, ka tai draud nopietnas briesmas, liecina pilnīgais valdības diktāts TV un citos masu informācijas līdzekļos, daudzi pašvaldību atļaušanas gadījumi, atbrīvošanās no «nevēlamiem» cilvēkiem. Arī savos kolēģos Šauļos mēs manījām nedrošību. Kaut kas tiek noklusēts, pateikts pusvārds, mājienos. Zīmīgs ir lūgums, lai «ķecerīgās» domas par zinātnes reformu nāktu no mūsu puses.

Varbūt mēs daudz ko nezinām un neizprotam, piemēram, Polijas un Baltkrievijas robežjautājumus, taču šķiroties bija šāpīgi redzēt cilvēku acis bezcerību un nolēmību. Lai Dievs mums palīdz neatkārtot viņu kļūdas!

KONKURSI

LZA Latviešu valodas institūts

IZSLUDINA KONKURSU

uz šādiem akadēmiskajiem amatiem:

Latviešu literārās valodas vēstures nodaļā:

profesors — 1 vieta

pētnieks — 2 vietas

asistents — 1 vieta

Latviešu literārās valodas gramatikas nodaļā:

vadošais pētnieks — 3 vietas

pētnieks — 2 vietas

asistents — 1 vieta

Latviešu literārās valodas vārdnīcu nodaļā:

vadošais pētnieks — 1 vieta

pētnieks — 6 vietas

asistents — 1 vieta

Latviešu dialektālās leksikogrāfijas nodaļā:

vadošais pētnieks — 2 vietas

asistents — 2 vietas

Latviešu valodas dialektu un areālo pētījumu nodaļā:

vadošais pētnieks — 1 vieta

pētnieks — 1 vieta

asistents — 1 vieta

Onomastikas nodaļā:

vadošais pētnieks — 2 vietas

pētnieks — 1 vieta

asistents — 1 vieta

Valodas kultūras un sociolingvistikas nodaļā:

vadošais pētnieks — 1 vieta

asistents — 3 vietas

Dokumentāli iesniedzami Rīgā, Turgeņeva ielā 19, 909. istabā viena mēneša laikā no konkursa izsludināšanas dienas.

Tuvākās ziņas pa tālr. 227696.

* * *

LZA Latvijas vēstures institūts IZSLUDINA KONKURSU uz šādiem akadēmiskajiem amatiem:

Latvijas senākās vēstures nodaļā:

profesors — 1 vieta

vad. pētnieks — 2 vietas

pētnieks — 1 vieta

asistents — 2 vietas

Latvijas jauno un jaunāko laiku vēstures nodaļā:

profesors — 4 vietas

vad. pētnieks — 6 vietas

pētnieks — 7 vietas

asistents — 11 vietas

Arheoloģijā:

profesors — 3 vietas

vad. pētnieks — 3 vietas

pētnieks — 5 vietas

asistents — 2 vietas

Etnoloģijas nodaļā:

profesors — 2 vietas

pētnieks — 1 vieta

asistents — 7 vietas

Vēsturiskās antropoloģijas laboratorijā:

profesors — 1 vieta

vad. pētnieks — 1 vieta

asistents — 2 vietas

Dokumentāli iesniedzami Rīgā, Turgeņeva ielā 19, 1213. istabā viena mēneša laikā kopš konkursa izsludināšanas dienas.

Tuvākās ziņas pa tālr. 225948.

